3585

Doru te-nvață-a juca,
Sărăcia a lucra,
Doru te-nvață-a hori,
Sărăcia a sări.
Sârbi, 2005

3586

M-o mâncat atâta rău
Câte ptetrii-s pe pârău,
M-o mâncat bugăte rele
Câte ptetrii-s pe vălcele
Și la tăietor surcele.
Sârbi, 2005

Strigături

Colecția elevilor de la Școala ȘURDEȘTI

3587

Câte stele sunt pe cer
Atâța feciori mă cer,
Nu vre mama să mă deie
Dacă nu vin să mă ieie.
DARIUS GHERGHE
cls. a II-a, Șurdești 2005

3588

Auzi, mamă, cânii bat,
Intră peținori în sat!
Fă, mamă, plăcinte moi
Da' de-or vini și la noi,
Dă-le vin și băutură
Da' de nu m-or căta-n gură.
DARIUS GHERGHE
cls. a II-a, Șurdești 2005

3589

Măi bade, drăguța ta
Hâdă-i, bat-o vinerea:
Din pticioare cracoșe,
Din gură hâd îi puțé.
DARIUS GHERGHE
cls. a II-a, Șurdești 2005

3590

Leliță cu fruntea lată
Numa zgarda te arată:
Păste doi ori v(re)o tri ai
Dai-i zgarda pe mălai
Și cerceii pe tărâță
Să faci la prunci tisăliță.
DARIUS GHERGHE
cls. a II-a, Șurdești 2005

onomastice etc. sau legate de obiceiurile din ciclul vieții: naștere, nuntă, înmormântare. Statutul ritualic al acestor mese rezidă în comuniunea alimentară, dar și în intrarea în componența lor a unor alimente rituale, pe care le întâlnim în obiceiurile și religiile multor popoare: carne de miel, lapte, colac, vin etc.

Preferințele maramureșeanului pentru mesele copioase pe bază de comuniune alimentară, de la sărbătorile de iarnă, mai ales de la Crăciun, ne este exprimată de către mulțumiturile la colindă. "Noapte bună și iertat / Și la anu să ne dat / Numa coaste și cârnat, / Că mărg bine pă grumaz./ Numa coaste și jumere / Și horincă cu mărgele, / C-apoi tare bine-or mere." (Valea Stejarului).

La mesele de la nunți, înainte de servirea lor, dacă starostele este înzestrat, rostește o orație care se numește "Tărostitul mâncărurilor" sau "Cererea mâncărurilor la socăciță". Momentul potențează atmosfera de petrecere și veselie, specifică momentului, umorul mergând până la grotesc. "Onorată socăciță, / Haide, tu, on pic încoace, /Ce-ai făcut mie nu-m place./ Ai făcut niște tojmaji, / Numai cu boii să-i traji. / Mi-ai făcut niște țâpoi, / Cât o roată dinapoi. / Mi-ai făcut niște lăscuță, / Să le duci pă tileguță, / Încă aieste tăte-or mere, / Sunt altele și mai rele. / Mă-nvârtii pă lângă oale, / Le văzui pă tăte goale, / Numa zamă tâlburată, / Carnea din ele mâncată." (Cupșeni, Lăpuș).

În unele sate sunt și astăzi savurate mesele ceterașilor, la care participă muzicanții, prietenele lor și prieteni de ai muzicanților dintre feciori. Au loc după încheierea manifestării la care au cântat, de regulă a doua zi. Odinioară când cântau pe la nunți și petreceri sau la hora satului tarafurile tradiționale, la masa ceterașilor, cânta doar primașul și ceilalți jucau împreună cu gazda la care se organiza.

Din categoria meselor rituale cea mai importantă este masa ursitoarelor, astăzi pe cale de completă dispariție din tradițiile maramureșene, care se evidențiază printr-o încărcătură ritualică deosebită. Când femeia este în chinurile facerii se pune sub icoană o cană cu lapte, trei pâini, miere sau zahăr și trei lumânări de ceară. Se învelesc toate într-o ștergură. Când femeia face, vin ursitoarele și ursesc viitorul coconului sau fetei și se ospătează cu bucatele puse pentru ele. Dacă au bucate ursesc de bine. Dacă nu găsesc nimic pus pentru ele blastămă copilul, îi ursesc de rău. Ceea ce rămâne de la ursitoare se dă ca dar ritual la nașa de botez. Dacă mesele țărănești din Maramureș erau odinioară foarte simple și sărace în mâncăruri, rezumându-se la a se consuma plăcinte, gulaș, fasole scăzută cu carne, astăzi, după moda citadină, au evoluat și la ele abundă tot felul de preparate din carne de vită, porc, viței, oaie, miel, tot felul de supe și ciorbe, preparate de specialitate și felurite prăjituri. Doar mesele de pomană au mai rămas în albia tradiției. În Țara Lăpușului, zonă conservatoare, se servește și acum la pomeni gulaș de oaie, doar servitorilor bisericii servindu-li-se mâncăruri alese.

Împletirea cununilor pentru arminden, Cupșeni, 1972. Comunicată de Samoilă Nodiș.

Mărg pe gard,
Mă tem de drum,
Dau cu cânii

După ptetre,
Îmbrăcat în ptelea goală
Și cu mânurile-n jeburi. .

Felician Săteanu: Împodobirea armindenului, Cupșeni 2005.

Colecția VIORICA NAGHIU și ADELA NAGHIU

Jocuri de Pași în Asuaju de Jos

Trânta, ridicarea greutăților

În după-amiaza zilei de Pași, tot tineretul se strângea în curtea școlii și acolo se desfășurau jocuri în aer liber. Cei mai « bătrâni », feciorii de însurat, se luau la *trântă* și atunci se stabilea care din sat sunt cei mai tari.
De asemenea, *ridicau pietre și greutăți*.
Rezultatele întrecerilor interesau tot satul.

Mincea în țăl

Un alt joc practicat de tineri în ziua de Pași era *mincea în țăl*. În cele două echipe intrau și fete.
Tinerii se împărțeau în două grupe egale: cei de la bătut și cei din țăl. Aceste grupe erau alcătuite, după împrejurări, din băieți și din fete, sau grupuri mixte. Acest joc, ca și trântele, era cel mai practicat în duminica Floriilor și la Pași. Grupul care era la bătut avea mingea. Un tânăr arunca mingea în sus, iar cel care era la bătut o lovea cu o botă. Tinerii aleși la aruncat mingea și la bătut erau dintre cei mai pricepuți. Dacă mingea era prinsă de către unul dintre cei din țăl, se spune că au dat un "cuc". De multe ori se produceau discuții, dacă a fost "cuc" sau n-a fost "cuc". Când cei din țăl prindeau trei cuci consecutiv, treceau la "bătut".
Dacă mingea nu era prinsă, echipa care era la bătut fugea spre țăl, locul unde stătea partea adversă, delimitat cu o linie. Distanța dintre cele două echipe era stabilită cam la 20-25 de metri, în funcție de lungimea terenului și de mărimea echipei. Se atingea "țălul" și se întorcea în fugă. Cei din "țăl" urmăreau să lovească pe careva din partida adversă cu mingea. Dacă-l tâlnea pe careva, mergeau ei la

---

Ori ești prost,
Ori te faci.

3591

Joacă hâda și cu hâdu
De se scutură pământu.
IONEL OPRIȘ
cls. a II-a, Șurdești 2005

3592

Măi pretine, nu mă-mpinge
Că mă tem că te-oi atinge
IONEL OPRIȘ
cls. a II-a, Șurdești 2005

3593

Coale pe la prânzu mare
Vine toanta cu mâncare:
- Du-te, toantă, înapoi,
Nu-mi face spaimă la boi.
IONEL OPRIȘ
cls. a II-a, Șurdești 2005

3594

Cu liptie
Nu mă-mbdie,
Plăcintă
Nu-m trebe mie.
ADELINA SÂNZIANA DEMIAN
cls. a II-a, Șurdești, 2005

3595

Hai, Mărie,
Fă liptie
Și le-ntoarce pe călcâie
Și le dă la Vasalie:
Vasalie le-a mânca
Și pe tine te-a juca
În tătă dumineca.
ADELINA SÂNZIANA DEMIAN
cls. a II-a, Șurdești, 2005

3596

Hai, hai și iară hai,
Io de când m-am apucat
În tăt jocu am jucat.
LIDIA DANIELA ȘTIOP
cls. a II-a, Șurdești, 2005

3597

Iu, iu și iară iu,
Uitați-vă, fete, bine
Că și al meu mândruț vine.
LIDIA DANIELA ȘTIOP
cls. a II-a, Șurdești, 2005

3598

Astă vară mi-am rupt coasa
Cu ochii după frumoasa
Și ea și-o rupt secerea
Cu ochii după badea.
RAMONA MĂDĂLINA CUSCO
cls. a II-a , Șurdești, 2005

3599

De-aș fi pasăre ca cucu
N-aș umbla vara la lucru
Ci-aș zbura din crangă-n crangă
Și-aș cânta la mândra dragă.
RAMONA MĂDĂLINA CUSCO
cls. a II-a , Șurdești, 2005

3600

De n-ar fi ochi și sprâncene
N-ar mai fi păcate grele,
Dar ochi și sprâncene sunt
Și păcate-s pe pământ.
RAMONA MĂDĂLINA CUSCO
cls. a II-a , Șurdești, 2005

3601

Dragu-mi-i calu cu șea
Și drăguța frumușea.
RAMONA MĂDĂLINA CUSCO
cls. a II-a , Șurdești, 2005

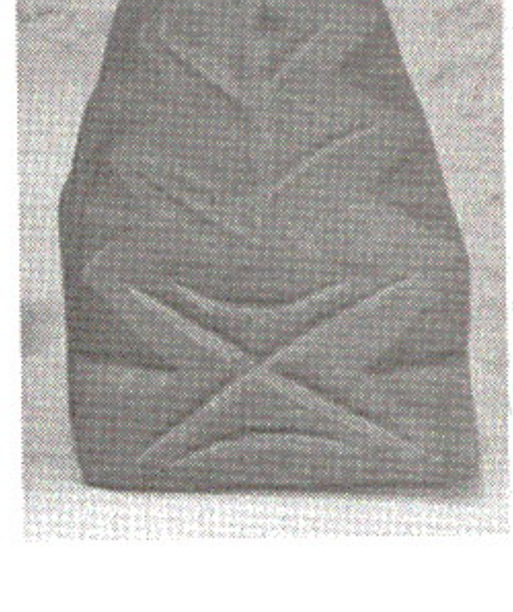

Felician Săteanu: Colacul pentru arminden, Cupșeni 2005.

"bătut", iar dacă nu, rămâneau în "țăl" până reușeau să lovească pe unul (De la Ioan Sabău, 55 ani, Asuaju de Jos, 1989).

Popicu

Unele jocuri se practicau mai mult când copiii stăteau cu vacile. Popicu era un joc al băieților, format dintr-o singură echipă. Popicu era o bucățică de lemn, cioplită cu cuțitul, care se punea pe o măsuță – o scândurică de lemn. Când se lovea popicu, trebuia să zboare o dată cu el și bota. Fiecare copil lovea popicu cu bota lui. Care aducea mai repede popicu și bota, acela rămânea în continuare la bătut. Era declarat câștigător cel care bătea mai mult. (De la Vasile Gâț, 62 ani, Asuaju de Jos, 1989).

De-a măsuța

Era tot un joc al băieților, asemănător cu "popicu". Era fixată pe pământ "măsuța" – două bucăți de lemn puse cruce – pe care se punea un popic. Unul lovea popicul și unul era în "țăl" și avea obligația de a aduce popicul după fiecare bătaie. Restul echipei stătea cu spatele, iar când cel care bătea spunea:

Pe aici foc,
Pe aici pară,
Pe aici drum de țară

se întorceau și fugeau după botă. Cel care găsea bota și reușea să vină cu ea și s-o lovească de măsuță, era câștigătorul. Dacă era împiedicat de ceilalți, se relua jocul. Câștigător era acela care avea mai multe bote (ale celorlalți), lovite de măsuță. (De la Loghin Leșu, 65 ani, Asuaju de Jos, 1989).

De-a pticu

Acest joc era mixt, băieți și fete. Unul dintre băieți era pticu și trebuia să fugă după ceilalți până la o distanță dinainte fixată, unde se punea un semn. Când se spunea:

- Pticu-n doi, pe dinapoi

Colecția AUGUSTIN MICU

Se păzește
Ca fata mare la măritat.